School of Business and Economics
Department of Economics, School Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam, De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam.

3 augustus 2026

Betreft: Onafhankelijk oordeel Periodieke rapportage kinderopvang

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een synthesestudie uitgevoerd naar de effecten van het kinderopvangbeleid op arbeidsparticipatie. Het doel van deze studie is om de bestaande inzichten die verkregen zijn uit evaluatieonderzoek zoveel mogelijk samen te brengen. Deze studie volgt op de periodieke evaluatie over het kinderopvangbeleid dat in 2015 heeft plaatsgevonden en de periodieke rapportage uit 2023 die keek naar het bevorderen van de ontwikkeling van het kind. De periodieke rapportage uit 2023 en deze nieuwe periodieke rapportage beschouwen dus samen de twee hoofddoelen van het kinderopvangbeleid.

Tijdens het onderzoek en het schrijven van deze rapportage is er regelmatig contact geweest tussen de onderzoekers en beide onafhankelijke experts, waarvan ik er één was. Door de onderzoekers zijn verschillende keren stukken tekst voor de rapportage met ons gedeeld waarop wij commentaar hebben gegeven. De onderzoekers hebben het commentaar steeds naar behoren verwerkt in wat uiteindelijk de eindrapportage is geworden.

De rapportage kijkt zowel naar de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beleid van de afgelopen jaren als naar hoe dit beleid verbeterd zou kunnen worden als het gaat om het bevorderen van arbeidsparticipatie. De belangrijkste conclusies zijn dat tussen 2015 en 2024 voor de rijksoverheid de kosten van kinderopvang substantieel zijn toegenomen. Dat komt deels omdat het gebruik is toegenomen, maar ook omdat de eigen bijdrage van huishoudens is afgenomen. Tegelijk is de arbeidsparticipatie van moeders toegenomen, zowel in het percentage moeders dat werkt als het gemiddeld aantal uren van moeders werken. Echter de combinatie van deze trends hoeft niet noodzakelijkerwijs het gevolg te zijn van een causaal effect van het kinderopvangbeleid op de arbeidsparticipatie van moeders, er kunnen ook andere redenen zijn voor deze trends. De arbeidsparticipatie van vaders is nauwelijks veranderd over tijd. Gedurende de periode die beschreven wordt in het rapport zijn er twee belangrijke gebeurtenissen geweest, de kinderopvangtoeslagaffaire en de Covid-pandemie. Beide gebeurtenissen worden aangehaald in de rapportage.

De rapportage geeft een volledige beeld van het bestaande beleid en de beleidswijzigingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Het doel van de verschillende

beleidsmaatregelen is vaak duidelijk en niet complex. Het gaat hierbij steeds om betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van kinderopvang. Dit zijn vaak de redenen die door ouders genoemd worden om gebruik te maken van kinderopvang zodat zij zelf kunnen werken. Dat maakt dat de beleidstheorie vrij eenvoudig is. Voor het hoofdstuk met de evaluatie is gebruik gemaakt van een literatuurstudie. Daarnaast heeft Sira Consulting op basis van een literatuurstudie en een aantal interviews met ouders een analyse gemaakt wat er met de arbeidsparticipatie van ouders zou gebeuren als de kinderopvangtoeslag zou worden afgeschaft. Het rapport van Sira Consulting staat in Bijlage 8 van de rapportage. De literatuurstudie en het rapport van Sira Consulting zijn grondige analyses, maar het is ook duidelijk dat er nog witte vlekken zijn in de evaluatie van de verschillende beleidsmaatregelen. Het is ook één van de aanbevelingen van deze rapportage om meer aandacht te besteden aan de evaluatie van beleidswijzigingen.

De synthesestudie concludeert dat de doeltreffendheid van het kinderopvangbeleid over het algemeen goed is. Door de intensivering van het kinderopvangbeleid is de betaalbaarheid en de toegankelijkheid van kinderopvang goed. De doelmatigheid is moeilijker aan te tonen en de indicatie is dat de effecten van de verschillende maatregelen op arbeidsaanbod beperkt lijken te zijn.

De synthesestudie is degelijk uitgevoerd. Het rapport biedt een samenhangend overzicht van de verschillende maatregelen, de bestaande kennis en een aantal nuttige lessen en aanbevelingen. Hoewel het rapport gebaseerd is op bestaande kennis en dus weinig nieuwe informatie bevat, is het samenbrengen van de bestaande kennis nuttig en waardevol. Mijn samenvattend oordeel is dat deze studie zorgvuldig verricht en informatief is. Het biedt inzicht in hoe het kinderopvangbeleid de arbeidsparticipatie van ouders beïnvloedt.

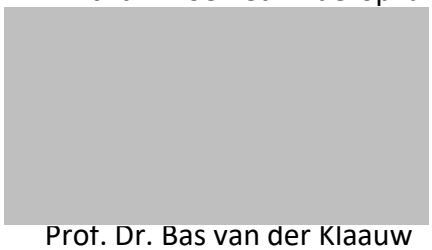

Prof. Dr. Bas van der Klaauw
Hoogleraar Beleidsevaluatie